

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра бухгалтерського обліку та аудиту
(найменування кафедри)

**РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи**

на здобуття освітнього ступеня бакалавр

зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(шифр та найменування спеціальності)

«Облік і аудит»

(назва освітньої програми)

на тему: «Облік та аудит основних засобів на прикладі ПАТ «Одескабель»»
(назва теми)

Виконавець:

студент факультету менеджменту, обліку
та інформаційних технологій

Корбут А. Б.

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

Старший викладач

Доценко О. В.

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Одним з найважливіших факторів збільшення обсягу виробництва є наявність основних засобів, їх технічний стан і рівень забезпеченості, який безпосередньо впливає на техніко-економічні показники, зниження собівартості продукції і фінансовий результат підприємства. Важливою рисою основних засобів є їх багаторазове використання в процесі виробництва, зберігання початкового зовнішнього виду протягом тривалого періоду і поступове перенесення первісної вартості на вартість готової продукції, робіт або послуг. Збільшення виробництва дає змогу підприємствам збільшити свій дохід, вийти на інший ринок збуту, але разом із збільшенням виробництва зростає і термін служби основних засобів, вони зношуються, а сума щорічної амортизації зростає, збільшується її частка в собівартості продукції, але разом з тим збільшується і випуск продукції в результаті підвищення продуктивності обладнання.

Основні засоби безпосередньо впливають на собівартість продукції, ціноутворення, оподаткування майна організацій, трудомісткість і в кінцевому підсумку на показники, які характеризують їх фінансовий стан, тому дана тема є актуальною для вивчення.

Основні засоби займають особливе місце в зв'язку з тим, що вони створюють виробничо-технічну базу і визначають потужності підприємства, а від правильності ведення обліку основних засобів залежать собівартість кінцевого товару або послуги, податкові зобов'язання і рівень прибутку, відношення між основними і оборотними засобами, рівень ефективності вкладення в необоротні активи.

Щоб відбувалася нормальне функціонування підприємства, необхідна наявність певних засобів і їх джерел. Основні виробничі засоби – є основою діяльності організації. Маючи чітке уявлення про кожен елемент основних засобів в виробничому процесі, про їх фізичний і моральний знос, про фактори, які впливають на використання основних засобів, можна виявити методи, за допомогою яких підвищується ефективність використання основних засобів і виробничих потужностей підприємства, що забезпечує зниження витрат виробництва і, звичайно, зростання продуктивності праці.

Мета дослідження. Метою даної кваліфікаційної роботи є узагальнення теоретичних і методичних підходів щодо обліку, аналізу та контролю основних засобів на підприємстві та розробка шляхів удосконалення їх обліку, використання та контролю для забезпечення найбільш оптимальних умов функціонування підприємства..

Завдання дослідження:

- розкрити економічну сутність поняття основних засобів, їх класифікацію та оцінки;
- проаналізувати нормативно-правову базу обліку основних засобів;
- визначити сучасні проблеми обліку основних засобів;
- дослідити особливості нарахування амортизації основних засобів;

- охарактеризувати фінансовий стан досліджуваного підприємства;
- визначити особливості обліку руху основних засобів на підприємстві;
- дослідити організацію внутрішнього аудиту основних засобів та аналіз показників їх стану та руху;
- провести аналіз економічної ефективності використання основних засобів на підприємстві;
- навести рекомендації щодо поліпшення ефективного господарювання.

Об'єкт дослідження. Об'єктом дослідження є процес обліку, контролю та аналізу основних засобів на ПАТ «Одескабель».

Предмет дослідження. Предметом кваліфікаційної роботи є теоретичні та практичні аспекти системи обліку, контролю та аналізу основних засобів на підприємстві.

Методи дослідження. В процесі дослідження використовувалися наступні методи: діалектичний метод пізнання та системний підхід - при дослідженні загальної характеристики основних засобів; логічний - при побудові логіки й структури дослідження; аналіз коефіцієнтів - для оцінювання ефективності використання основних засобів підприємства.

Інформаційна база дослідження. Інформаційною базою дослідження стали законодавчі та нормативні документи України, міжнародні стандарти фінансової звітності та міжнародні стандарти аудиту. Праці вітчизняних і зарубіжних вчених з питань обліку, аудиту та аналізу основних засобів, монографії, збірники наукових праць, статті у фахових наукових виданнях стали теоретичною основою, а офіційні статистичні дані, первинні документи, реєстри та звітність компанії стали практичною базою дослідження.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (39 найменувань) та 8-х додатків. Загальний обсяг роботи становить 76 сторінок. Основний зміст викладено на 71 сторінках. Робота містить 31 таблиці, 4 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «Теоретичні аспекти обліку основних засобів» досліджено економічну сутність основних засобів. Наведено класифікацію, методи оцінки та амортизації основних засобів. Розглянуто особливості обліку основних засобів згідно Національних та Міжнародних стандартів фінансової звітності

У другому розділі «Особливості обліку та внутрішнього аудиту основних засобів на ПАТ «Одескабель»» вивчено діючу практику синтетичного та аналітичного обліку основних засобів, наведено характеристику ПАТ «Одескабель» та проаналізовано його фінансовий стан, винесені основні проблеми обліку та запропоновані напрямки їх вирішення.

У третьому розділі «Економічний аналіз ефективності використання основних засобів» проаналізовано динаміку, структури, рух основних засобів та ефективність їх використання. Розглянуто мету та основні напрями проведення внутрішнього аудиту. Виявлено проблеми та надані рекомендації щодо поліпшення роботи підприємства.

ВИСНОВКИ

В результаті ознайомлення з нормативними та законодавчими документами, що регулюють облік та контроль основних засобів, економічної літератури з питань удосконалення обліку та діючою практикою обліку основних засобів на підприємстві ПАТ «Одескабель» зроблені відповідні висновки.

Аналіз наведених визначень поняття «основні засоби» дозволяє стверджувати, що більшість авторів при розкритті сутності цієї категорії акцентують увагу на таких ключових критеріях визнання основних засобів, як: матеріальність (наявність матеріально-речової форми); призначення (утримуються з метою використання їх в процесі виробництва, постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних чи соціально-культурних функцій); строк корисного використання (більше року або операційного циклу, якщо він більше року). Автори звертають увагу на особливості визнання об'єкту основних засобів активом, тобто коли існує ймовірність того, що підприємство отримає в майбутньому економічні вигоди, пов'язані з використанням цього об'єкта в господарській діяльності.

Класифікація основних засобів проводиться за такими параметрами: за функціональним призначенням, за використанням, за видами діяльності, за характером володіння. У системі оподаткування за ПКУ виділяють 16 груп основних засобів та інших необоротних активів.

Національні стандарти бухгалтерського обліку розроблялися після вивчення міжнародних, тому ПСБО 7 має низку подібних пунктів із МСФЗ 16, але містить деякі відмінності: у термінах, у класифікації груп (класів), у розрахунку амортизації, у формуванні вартості основного засобу.

Згідно ПСБО 7 «Основні засоби» амортизація – систематичний розподіл вартості, яка амортизується, необоротних активів протягом строку їх

корисного використання (експлуатації). Метод амортизації основних засобів обирається підприємством самостійно з урахуванням очікуваного способу отримання економічних вигід від його використання та норм ПСБО 7. Метод амортизації об'єкту основних засобів переглядається у разі зміни очікуваного способу отримання економічних вигід від його використання. Нарахування амортизації проводиться щомісячно. Підприємства з сезонним характером виробництва річну суму амортизації нараховують протягом періоду роботи підприємства в звітному році. Існує п'ять методів нарахування амортизації: прямолінійний, зменшення залишкової вартості, прискореного зменшення залишкової вартості, кумулятивний та виробничий. Найчастіше всього спостерігається використання прямолінійного методу, так як він більш простий у використанні.

Основні засоби зараховуються на баланс підприємства за первісною вартістю, яка формується залежно від джерела надходження основних засобів.

Національні стандарти бухгалтерського обліку розроблялися після вивчення міжнародних, тому П(С)БО 7 має низку подібних пунктів із МСБО 16, але містить деякі відмінності: у термінах, у класифікації груп (класів), у розрахунку амортизації, у формуванні вартості основного засобу.

Для поліпшення роботи підприємства з іноземними фірмами та створення сприятливого інвестиційного середовища потрібно наблизити національні стандарти до міжнародних, у яких закладено позитивний досвід багатьох країн світу.

Об'єктом дослідження є Публічне акціонерне товариство «Одеський кабельний завод «Одескабель» (далі - ПАТ «Одескабель»).

ПАТ «Одескабель» – абсолютний лідер кабельної промисловості в Україні з колосальним досвідом і можливостями.

Основна діяльність по КВЕДу: виробництво волоконно-оптичних кабелів; виробництво інших видів електронних і електричних проводів і кабелів; виробництво міді Підприємство є юридичною особою та здійснює свою діяльність відповідно до чинного законодавства України на основі Свідоцтва про державну реєстрацію та Статуту. Організаційна структура підприємства є лінійною.

Аналіз фінансових результатів ПАТ «Одескабель» за 2018-2019 рр. показав, що за досліджуваний період на підприємстві чистий фінансовий результат був позитивний, та склав 17717 тис. грн у 2019 році, що на 3872 тис. грн більше ніж у 2018 р. Фінансовий результат від основної операційної діяльності у 2019 році склав 53724 тис. грн. І, хоча, результат є позитивним, можна спостерігати негативну тенденцію до його зменшення на майже 7%, або 3996 тис. грн у 2018 році, порівнюючи з 2018 роком. Відбувся ріст інших операційних доходів на 2,4 %, або на 2547 тис. грн, і у звітному році вони склали 110608 тис. грн. Але, разом із збільшення доходів, можна побачити збільшення інших операційних витрат, які у 2019 році склали 99450 тис. грн, що на 24%, або на 19335 тис. грн менше ніж у 2018 році.

Аналіз даних основних показників ПАТ «Одескабель» за 2018-2019 рр. показав, що середньорічна вартість основних засобів збільшилися на 36732 тис. грн. Якщо у 2018 році вони склали 2456572 тис. грн, то вже у 2019 р. їх сума виросла та склала 2493304 тис. грн. Разом із тим, можна побачити позитивну тенденцію до росту такого показника, як виручка від реалізації продукції, та зменшення матеріальних витрат на 918 тис. грн та 44438 тис. грн відповідно.

Сума повної собівартості збільшилися на 4914 тис. грн і склали у 2019 році 1710382 тис. грн. Але, ми вважаємо, що такого результату було відображено за рахунок того, що ПАТ «Одескабель» виробила більше продукції у 2019 році, і це автоматично збільшило суму витрат на її виготовлення. Рентабельність виробництва та продажу складає 3,1% і 3% у 2019 році, але можна спостерігати від'ємну тенденцію, так як ці показники зменшилися порівняно з 2018 роком на 0,2 в. п.

На ПАТ «Одескабель» дуже велику увагу приділяють документальному оформленню обліку основних засобів. Для управління виробництвом просто необхідно отримувати своєчасну, повну та достовірну інформацію про всі господарські процеси. Основним джерелом такої інформації є документування господарських операцій.

Проаналізувавши діючу систему обліку основних засобів на ПАТ «Одескабель» можна зробити наступні висновки, стосовно можливого її покращення:

1. Поліпшення первинного обліку та оптимізація форм первинної документації. Ми вважаємо необхідним скорегувати первинну документацію, а саме ОЗ – 1 Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів та ОЗ – 3. Головним, що на нашу думку потрібно додати до ОЗ – 1 є така інформація, як амортизаційна група, до якої відноситься об'єкт, строк корисного використання об'єкта, метод нарахування амортизації, та ліквідаційна та справедлива вартість об'єкта.

2. Ввести в практику проведення внутрішньої перевірки стану основних засобів, їх обліку та ефективності використання чітко визначеною посадовою особою. Створити постійно діючу комісію на ПАТ «Одескабель», яка б проводила контроль за станом об'єктів.

3. Раціоналізація кожної групи документів, методів обробки й узагальнення інформації обліку амортизації основних засобів.

4. Повна автоматизація обліку основних засобів. Таке впровадження необхідно для того, щоб оперативно реагувати на запит вищого управлінського персоналу стосовно інформації про рух основних засобів,

правильності нарахування амортизації на об'єкти та визначення зносу відповідно до встановлених норм.

5. Вдосконалення методики нарахування амортизації. Це потрібно для того, щоб термін корисного використання основних засобів відповідав реаліям сьогодення. Результатом цього буде зменшення впливу на викривлення інформації про основні засоби у фінансовій звітності.

6. Вдосконалення відображення переоцінки основних засобів в обліку, адже відображати результати переоцінки як витрати або доходи є недоцільним явищем, тому що метою даної операції є визначення реальної вартості об'єкта. Це зумовлює доцільність відображення дооцінки та уцінки основних засобів як зміну сальдо рахунку капіталу у дооцінках.

Після проведення внутрішнього аудиту на ПАТ «Одескабель» нами були наступні помилки: документальне оформлення операцій, пов'язаних з основними засобами; відсутні інвентарні картки деяких об'єктів основних засобів; проведення переоцінки окремого об'єкту групи; включення до вартості витрат на сплату відсотків за кредит, за рахунок якого був придбаний об'єкт; неправильно були відображені деякі господарські операції з обліку вибуття основних засобів.

Зараз, ми б хотіли надати рекомендації, по виправленню даних помилок: необхідно уважно заповнювати інвентарні картки, щоб уникнути людської помилки. Спочатку потрібно заповнити всі відсутні реквізити, а в подальшому, контролювати процес заповнювання; якщо підприємство вирішило проводити переоцінку основних засобів, це потрібно робити для всієї групи, до якої відноситься цей об'єкт. Тому ми рекомендуємо провести переоцінку всіх об'єктів; провести тест систему оцінки бухгалтерського обліку. Так як, якщо бухгалтер неправильно робить деякі господарські операції, то це свідчить про його недостатній рівень знань. Необхідно проводити курси підвищення кваліфікації хоча б раз у рік.

Аналіз структурних змін основних засобів підприємства ПАТ «Одескабель» за 2017-2019 рр. показав, що на підприємстві найбільшу питому вагу займають машини, обладнання та будівлі й споруди. Ці дві категорії є основними елементами, які складають 60% та 40% відповідно. Транспортні засоби, земельні ділянки та інше – займають менше 1 % вартості всіх необоротних активів, тому, ми вважаємо доцільним приділити більшу увагу двом іншим категоріям основних засобів.

Машини та обладнання у 2019 році складають майже 57% усіх необоротних активів і становлять 281427,62 тис. грн. Якщо порівнювати дані значення з 2017 роком, можна сказати, що їх сума зменшилась на 6537,58 тис. грн. у 2019 році, або на 12%.

Будівлі і споруди – наступна вагому група основних засобів. Їх загальна вартість в 2019 році склала 205228,98 тис. грн, або 42% всіх активів. Тенденція до збільшення суми основних засобів, а саме будівель та споруд триває з 2017 по 2019 роки включно. Можна сказати, що дана стаття основних засобів збільшилася на 135014,2 тис. грн. Проаналізувавши вартість даної групи з 2017 р. по 2019 р. можна зробити висновок, що їх сума виросла у звітному році на 81733,38 тис. грн, або на 12%.

Як можемо побачити, сума основних засобів ПАТ «Одескабель» має тенденцію до росту. Це є позитивним знаком та свідчить про те, що керівництво підприємства дбає про технічний стан основних засобів.

Аналіз даних руху основних засобів на ПАТ «Одескабель» за 2018-2019 рр. показав, що на підприємстві прослідковується тенденція до росту суми основних засобів. Якщо, на початку 2018 року їх загальна вартість склала 411652 тис. грн, то на початку 2019 року вона була вже 434694 тис. грн. Проаналізувавши надходження активів за елементами, то можна сказати, що всі і будинки й споруди, і машини та обладнання, і транспортні засоби поступово збільшувалися протягом аналізованого періоду, і у 2019 році склали 18099,3 тис. грн, 27309,3 тис. грн та 412,4 тис. грн відповідно. Разом із надходженням, на ПАТ «Одескабель» прослідковувався процес вибуття основних засобів. У 2019 році загальна сума вибувчих необоротних активів склала 6247 тис. грн, проти 161618 тис. грн за 2018 рік.

Дані руху основних засобів свідчать, що характерною ознакою руху основних засобів є випередження коефіцієнту оновлення над вибуттям по всім основним групам основних засобів. Аналіз коефіцієнта оновлення у 2019 році по всім активам показав, що цей показник склав 0,094, що на 0,331 менше ніж у 2018 році, але це більше коефіцієнта вибуття, який склав у 2019 році 0,014.

Аналіз даних технічного стану основних засобів на ПАТ «Одескабель» за 2017-2019 рр. виявив, що сума основних засобів за аналізовані роки постійно збільшується. У 2019 році вартість основних засобів склала 486 899 тис. грн, що на 75 247 тис. грн більше, ніж у 2017 р. Коефіцієнт зносу характеризує ступінь зносу та відшкодування витрат на формування основних засобів. Поступове зменшення даного коефіцієнту є позитивним знаком для ПАТ «Одескабель», так як свідчить про поліпшення стану основних засобів на підприємстві. Якщо у 2019 р. даний показник складав 0,805, то у 2017 році, при меншій кількості основних засобів, він був більше і дорівнював 0,831.

Коефіцієнт придатності відображає можливість подальшого використання основних засобів, ступінь невідшкодування витрат на їх

формування. На ПАТ «Одескабель» спостерігається до його постійного зменшення. Якщо у 2017 році склав 0,169 то вже у звітному 2019 році він склав 0,195.

Для підтримання даної тенденції необхідно постійно контролювати значення основних показників, які характеризують стан необоротних активів на ПАТ «Одескабель» для того, щоб мати можливість вчасно реагувати на виникаючі проблеми та випереджати їх.

Для належного функціонування основних засобів на підприємстві велике значення потрібно приділяти не тільки аналізу руху та складових елементів основних засобів, але й аналізу їх ефективного використання.

Проаналізувавши ефективність використання основних засобів на ПАТ «Одескабель» за 2017-2019 рр. можна зробити висновок, що середньорічна вартість основних засобів збільшилися у 2019 році, порівняно з 2018 р на 52205 тис. грн, разом із тим, спостерігається збільшення чистого доходу на 918 тис. грн. Чистий фінансовий результат теж збільшився у 2019 році і склав 17717 тис. грн, що на 3872 тис. грн більше, ніж у 2018 році. Але, разом із тим, сума позитивного фінансового результату від операційної діяльності діяльності має тенденцію до зменшення. Якщо, у 2018 р. він склав 85666 тис. грн, то у 2019 р. вже 64882 тис. грн, що на 20784 тис. грн менше.

Віддача основних засобів теж зменшилася у 2019 році на 0,43 порівняно з 2018 роком, і склала у звітному році 3,62.

Аналіз ефективності використання основних засобів відображає якість використання виробничого потенціалу, характеризує технічний рівень виробництва і проявляється у збільшенні обсягу виготовленої продукції або послуг, що надаються, і як наслідок, прибутковості в цілому. Одним з основних показників, який розраховують при вивченні ефективності використання основних засобів є показник віддачі основних засобів, що показує на яку суму надано послуг, що припадають на 1 грн основних засобів. З погляду зменшення амортизаційних витрат в структурі собівартості застосовується зворотний показник – місткість основних засобів. Аналіз динаміки цих показників за ряд років допомагає визначити на скільки доцільними були вкладення коштів у виробничі активи з точки зору підвищення обсягу продукції або послуг.

Для практичного розв'язання завдань управління ефективністю важливого значення набуває класифікація резервів підвищення ефективності та детальний аналіз їх значення для досліджуваного підприємства. Саме тому комплексне вирішення проблеми пошуку можливих шляхів підвищення ефективності роботи підприємств є надзвичайно актуальним завданням.

На всіх промислових підприємствах, а на ПАТ «Одескабель» зокрема, найголовніше місце повинно бути відведено наступним заходам: своєчасній заміні і мобілізації морально застарілого устаткування; організації прискореного введення в експлуатацію придбаної нової техніки; удосконаленню організації матеріально-технічного забезпечення підприємств та технічного обслуговування сучасних систем; запровадження прогресивних форм організації виробництва і праці; залучення іноземних та вітчизняних інвестицій для можливого розвитку наявних машин та придбання нового обладнання, яке дасть змогу виробляти більшу кількість та якіснішу продукцію.

Практична реалізація наведених вище заходів на підприємствах позначиться на їх економічній діяльності і сприятиме підвищенню інтенсивності виробництва.

Зокрема, складаються широкі можливості для прискорення переорієнтації підприємств на випуск нової продукції, яка користується підвищеним попитом у споживачів. Поряд з тим, поліпшення інтенсивного використання основних засобів підприємства є важливою передумовою збільшення обсягів випуску продукції, яка користується попитом на ринку без додаткових капітальних вкладень, що особливо важливо в умовах обмеженості інвестиційних ресурсів.

Ми вважаємо доцільним порекомендувати впровадити наступні заходи:

1. контролювати процес роботи машин та обладнання для уникнення простою техніки;
2. поліпшення використання діючих основних засобів;
3. Вчасно модернізувати та реконструювати наявні необоротні активи;
4. Підтримувати тенденції співвідношення активної та пасивної частини, яка склалась на підприємстві.

Отже, інтенсифікація використання основних засобів ПАТ «Одескабель» дасть змогу значно знизити витрати, пов'язані з фізичним зносом машин і устаткування, сприяє прискоренню їх оновлення, що в кінцевому результаті позитивно позначається на озброєності основних засобів, ефективності працюючих та зростанні її продуктивності. А в кінцевому підсумку зростає і віддача основних засобів на Товаристві.

АНОТАЦІЯ

Корбут А.Б. «Облік та аудит основних засобів на прикладі ПАТ «Одескабель»».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності

« 071 «Облік і оподаткування»

(шифр та назва спеціальності)

за освітньою програмою « Облік і аудит».

(назва освітньої програми)

Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2020.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти поняття основних засобів та їх класифікація. Наведені основні відмінності обліку основних засобів за національними та міжнародними стандартами.

Проаналізовано фінансовий стан досліджуваного підприємства та динаміку, структуру, рух та ефективність використання основних засобів. Досліджено організацію обліку основних засобів та проведено внутрішній аудит основних засобів на ПАТ «Одескабель»

Запропоновано шляхи поліпшення діючого обліку та внутрішнього аудиту основних засобів на ПАТ «Одескабель».

Ключові слова: основні засоби, облік, контроль, аудит.

ANNOTATION

Korbut A. «Accounting and audit of fixed assets by example of Odeskabel PJSC»

Qualifying work on obtaining a bachelor's degree in the specialty

071 «Accounting and Taxation»

(code and name of the specialty)

for the educational program « Accounting and audit ».

(title of the educational program)

Odessa National Economics University. – Odessa, 2020.

The work deals with the theoretical aspects the theoretical aspects of the concept of fixed assets and their classification. The main differences in the accounting of fixed assets according to national and international standards.

Author analysis The financial condition of the researched enterprise and dynamics, structure, movement and efficiency of use of fixed assets are analyzed. The organization of fixed assets accounting was investigated and the internal audit of fixed assets was conducted at PJSC "Odeskabel"

Author offers Ways to improve the current accounting and the internal audit of fixed assets at PJSC "Odeskabel" are proposed.

Keywords: Key words: fixed assets, accounting, control, audit